

Sygn. akt II CSK 527/20

POSTANOWIENIE

Dnia 6 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło

w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości K. C.

przeciwko K. Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 6 października 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 25 lutego 2020 r., sygn. akt I AGa [...]

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od pozwanej K. Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.
na rzecz powoda Syndyka Masy Upadłości K. C. kwotę 5400 (pięć
tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości K. C. przeciwko K. Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o zapłatę, Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z 28 stycznia 2019 r., X GC [...]: 1. zasądził od K. Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Syndyka masy upadłości K. C. kwotę 605.311,96 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 4 lutego 2015 r. do dnia zapłaty; 2 zasądził od K. Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Syndyka masy upadłości K. C. kwotę 10.817 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; 3. nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Ł. kwotę 30.266 zł z tytułu nieuiszczonych kosztów procesu.

Po rozpoznaniu apelacji pozwanej, Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 25 lutego 2020 r., I AGa [...]: 1. oddalił apelację; 2. zasądził od K. Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Syndyka masy upadłości K. C. kwotę 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Pismem z 23 lipca 2020 r. skargę kasacyjną od ww. wyroku Sądu Apelacyjnego wywiodła pozwana, zaskarżając przedmiotowe rozstrzygnięcie w całości. Strona pozwana wniosła w pierwszej kolejności o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., albowiem w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, jak również skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Pismem z 28 września 2020 r. odpowiedź na skargę kasacyjną złożyła strona powodowa, wnosząc w pierwszej kolejności o odmowę przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, zważywszy że nie zostały spełnione przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, według norm przepisanych prawem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać szczegółowe i wyczerpujące argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

W skardze kasacyjnej podniesiono dwie podstawy jej przyjęcia do rozpoznania, tj. oczywistą jej zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) oraz występowanie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Jeżeli chodzi o pierwszą przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa, polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 lipca 2019 r., V CSK 80/19; z 29 marca 2019 r., V CSK 321/18; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15; z 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14; z 18 września 2012 r., II CSK 179/12; z 8 marca 2012 r., III SK 36/11; z 3 lutego 2010 r., II PK 304/09; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, Biuletyn Sądu Najwyższego 2003 r., Nr 5, s. 8). Oczywiście naruszenie prawa zachodzi wówczas, gdy błąd w interpretacji lub stosowaniu prawa jest widoczny bez pogłębionej analizy wchodzących w grę przepisów (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07; z 5 października 2007 r., III CSK 216/07; z 19 marca 2004 r., II PK 4/04; z 17 października 2001 r., I PKN 157/01; z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 r., Nr 20, poz. 494). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczności, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.),

skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03).

Takiego wyvodu, który spełnia powyższe kryteria, w istocie brak w uzasadnieniu wniosku.

Po pierwsze, skarżący podniósł naruszenie art. 382 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. i selektywną ocenę materiału dowodowego dokonaną przez Sąd odwoławczy. Odnosząc się do podstawy oczywistej zasadności skargi w postaci naruszenia art. 382 k.p.c. należy stwierdzić, że zarzut ten w zasadzie nie może stanowić samodzielnego uzasadnienia podstawy kasacyjnej naruszenia prawa procesowego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało wyjaśnione, że przepis ten zawiera ogólną dyrektywę kompetencyjną, wyrażającą istotę postępowania apelacyjnego i dlatego konieczne jest wytknięcie przy konstruowaniu tego zarzutu także innych przepisów normujących postępowanie rozpoznawcze, które sąd drugiej instancji naruszył (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 2018 r., IV CSK 250/17). Z tej przyczyny taki zarzut może wypełniać podstawę kasacyjną tylko w wypadku pominięcia przez sąd drugiej instancji części zebranego w sprawie materiału, w związku z czym strona powołująca się na naruszenie tego przepisu powinna wskazać materiał dowodowy, który został przez sąd drugiej instancji pominięty przy wydaniu wyroku, i wykazać, że popełnione uchybienie mogło mieć wpływ na wynik sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 stycznia 1999 r., II CKN 100/98, OSNC 1999 r., Nr 9, poz. 146 i z 7 lipca 1999 r., I CKN 504/99, OSNC 2000 r., Nr 1, poz. 17).

Skarżący powiązał jednak zarzut naruszenia tego przepisu z zarzutem naruszenia art. 233 k.p.c., a wywód skargi kasacyjnej wskazuje na kwestionowanie ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie. Należy podkreślić, że zawarty w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia

(art. 398¹³ § 2 k.p.c.), oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji, która polega na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2021 r., IV CSK 396/19). Sąd Apelacyjny odniósł się do zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c., wskazując na niewłaściwy sposób formułowania zarzutów w ramach naruszenia tej podstawy prawnej w apelacji strony pozwanej. W szczególności stwierdził, że zarzuty naruszenia art. 233 k.p.c. określone w myślach od 3 do 8 dotyczą ocen prawnych, a nie ustalenia stanu faktycznego i uznał je za oczywiście niezasadne. Odnosił się także do pozostałych zarzutów dotyczących okoliczności potrącenia wierzytelności z tytułu kaucji gwarancyjnej, opisanych pod myślami 1, 2, 9, 11, 12, 13 w apelacji strony pozwanej.

Dalej należy zauważyć, że Sąd odwoławczy wiązał wymagalność roszczeń o zwrot kaucji z upływem terminu gwarancji i rękojmi, które to zdarzenia przyjął za obiektywnie stwierdzalne, niewymagające dowodu i niesporne, a nie z zastosowaniem art. 91 Prawa upadłościowego. Z tych też powodów dla rozstrzygnięcia nie ma znaczenia wykładnia art. 91 Prawa upadłościowego. Skarżący powiązał zarzut naruszenia tego przepisu z zarzutem naruszenia także art. 378 § 1 k.p.c. Do naruszenia przytoczonego przepisu dochodzi również wtedy, gdy sąd drugiej instancji z uwagi na podniesione w apelacji zarzuty dokonuje własnych ustaleń faktycznych, a na ich podstawie oceny prawnej, z pominięciem części dowodów przeprowadzonych przez sąd pierwszej instancji bez wyjaśnienia przyczyny pominięcia tych dowodów (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 6 listopada 2020 r., I CSK 705/18, niepubl.).

Po drugie, należy zauważyć, że Sąd dokonał oceny zarzutu przedawnienia. Stwierdził, że w sprawie przedawnienie nie nastąpiło i w okolicznościach faktycznych sprawy, których ustaleniem Sąd Najwyższy jest związany, ta ocena nie może być uznana jako oczywiste naruszenie prawa. Nie można uznać za oczywiście zasadne zarzutów sformułowanych jako zarzuty naruszenia prawa materialnego, które jednak w istocie sprowadzają się do polemiki z ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez Sąd drugiej instancji.

W zakresie kwestionowania dokumentu potwierdzenia sald, który pochodził od pozwanego, zaprzeczył on, że dokument pochodził od niego wskazując, że podpisy pod dokumentem są nieczytelne. Jednakże nie wykazał jakiejkolwiek inicjatywy dowodowej by to wykazać. W przypadku zaprzeczenia prawdziwości dokumentu kodeks dokonuje zróżnicowania w zakresie rozłożenia ciężaru dowodu w zależności od tego, czy podpis wskazuje na pochodzenie dokumentu od strony zaprzeczającej, czy od innej osoby. W pierwszym przypadku ciężar dowodu spoczywa na stronie zaprzeczającej (wyrok Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2018 r., III PK 118/17; zob. też uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2000 r., II CKN 668/98).

Następnie należy zauważyć, że kwestia dotycząca potrącenia wierzytelności wzajemnych wynikających z kary umownej i zarzutu naruszenia w tym zakresie prawa materialnego, tj. art. 93 Prawa upadłościowego w zw. z art. 498 k.c., art. 471 k.c. w zw. z art. 483 k.c., art. 91 Prawa upadłościowego nie może być uznana jako oczywiście uzasadniona z uwagi na ustalenia stanu faktycznego, z którego wynika, że poza wezwaniem do zapłaty kary umownej i wystawieniem noty obciążeniowej w przedmiocie kary umownej z tytułu opóźnienia cztery lata od zakończenia robót budowlanych i pół roku od daty ogłoszenia upadłości, pozwany nie wykazał przesłanek do naliczenia kary umownej. Wierzytelności z tytułu kary umownej Sąd odwoławczy uznał za niewykazane i to był zasadniczy powód nieuwzględnienia zarzutu potrącenia i oceny materialnoprawnej z tym związanej.

Przytoczenie jako podstawy kasacyjnej zarzutu naruszenia przez Sąd odwoławczy art. 6 k.c. nie może być skutecznie uzasadniane zarzutem naruszenia swobodnej oceny dowodów czy zarzutem uchybienia przez stronę obowiązkuwi bezspornie spoczywającemu na niej z mocy tego przepisu (postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2020 r., V CNP 15/20).

W tych okolicznościach nie można uznać, że wykazano aby miała miejsce oczywista zasadność skargi kasacyjnej w świetle dokonanych ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest związany.

Jeżeli chodzi o wskazane istotne zagadnienia prawne to - jak się przyjmuje w orzecznictwie Sądu Najwyższego - zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. musi wystąpić „w sprawie”, tzn. na tle ustalonych w niej

okoliczności faktycznych i w powiązaniu z oceną prawną dokonaną przez sąd drugiej instancji. Niezależnie bowiem od publicznoprawnych celów rozpoznania skargi kasacyjnej, rozstrzygnięcie istotnego problemu prawnego powinno mieć znaczenie dla orzeczenia o zasadności skargi kasacyjnej, w której dane zagadnienie zostało sformułowane (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lutego 2021 r., I CSK 201/20). Zagadnienie prawne jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie nie tylko dla ukierunkowania praktyki sądowej, ale też rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało. Inaczej rzecz ujmując, rozstrzygnięcie istotnego zagadnienia prawnego musi mieć wpływ na wynik sprawy, rzutować na jej rozstrzygnięcie. Zatem istotnym zagadnieniem prawnym jest problem, którego rozwiązanie jest konieczne do wydania orzeczenia w postępowaniu kasacyjnym (postanowienia Sądu Najwyższego: z 19 lutego 2021 r., I USK 102/21; z 4 marca 2021 r., I USK 136/21).

Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego, którym Sąd Najwyższy jest związany wynika, że pozwany nie wykazał przesłanek do naliczenia kary umownej z tytułu opóźnienia co skutkowało uznaniem, że nie wykazano istnienia i rozmiaru wierzytelności wzajemnej z tytułu kary umownej zdatnej do potrącenia. W tym kontekście rozstrzygnięcie przedstawionych zagadnień prawnych nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Z tych względów w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania orzeczono jak w treści postanowienia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 391§ 1 i art. 398²¹ k.p.c.

Jw.

a.s